

Srednjoegipatski jezik i pismo

Naziv kolegija: Srednjoegipatski jezik i pismo

Nositelj kolegija: dr. sc. Ekrem Čaušević

Izvođači: Kristina Šekrst (P+S)

Vrijeme i mjesto održavanja kolegija: četvrtkom, 14.45 – 17, A111

Jezik: hrvatski

Status (obavezni/izborni): izborni

Oblici nastave s brojem sati semestralno: 30 P + 15 S

ECTS-bodovi: 6

Razina studija: preddiplomska, diplomatska

Uvjeti za upis kolegija: Upisan preddiplomski ili diplomski studij na Sveučilištu u Zagrebu. Poželjna je mogućnost čitanja literature na nekome stranome jeziku, posebice engleskome, s time da će se potrebni materijali moći dobiti od voditelja kolegija u slučaju izostanka kompetencija.

Način provjere znanja: pismeni i usmeni ispit

Okvirni sadržaj predmeta: kolegij je uvod u **klasičnu etapu staroegipatskoga jezika** – srednjoegipatski jezik. Studenti će biti upoznati s osnovana hijeroglifskoga pisma te s elementima fonologije, morfologije i sintakse. Formalno će se raditi o dvama dijelovima, od kojih će prvi biti teoretski dio na predavanjima, gdje će se detaljno opisivati gramatičke karakteristike srednjoegipatskoga u odnosu na ostale afrazijske jezike, ali i njegove posebitosti, te od seminarskoga dijela, gdje će se vježbati prevođenje te raditi na čitanju izvornih tekstova.

Cilj je pružiti studentima lingvističke vještine, koje su primjenjive u poredbenome, tipološkome i općemu proučavanju egipatskoga i drugih afrazijskih jezika, što je od velike koristi u povijesti, lingvistici, povijesti umjetnosti, arheologiji i ostalim disciplinama koje proučavaju afrazijske kulture, stari Egipat i stari Istok.

Ishodi učenja:

Nakon uspješno završenoga predmeta student će moći:

- ovladati temeljnim gramatičkim strukturama srednjoegipatskoga jezika;
- prepoznati specifična obilježja različitih faza egipatskoga jezika;
- koristiti se temeljnim fundusom hijeroglifskoga pisma;
- posjedovati repertoar srednjoegipatskoga i staroegipatskoga leksika i terminologije;
- prevoditi fragmente srednjoegipatskih izvornih tekstova;
- postaviti egipatski jezik u širi lingvistički i kulturnopovijesni okvir staroga Istoka uz poredbenu analizu.

Obveze studenata:

Aktivnost studenata pratit će se tijekom čitavoga semestra, posebice na seminarskome dijelu nastave, gdje će se primjenjivati naučeno teoretsko znanje i vježbati prevođenje. Dvije pismene provjere rješavaju studenta završnoga pismenoga ispita, no moguć je i odabir izravnoga izlaska na ispit. Uvjet su izlaska na završni usmeni ispit predane sve vježbe sa seminarskoga dijela nastave (ne ocjenjuju se) i pozitivno riješen pismeni ispit.

Tijek predavanja

---

1. Uvod u hijeroglifske znakove: uniliterali, biliterali, trilaterali. Kompozicija i smjer znakova, ligature, ideogrami i determinativi. Uvod u srednjoegipatsku fonologiju.
2. Pregled osobitosti srednjoegipatske gramatike. Poredbeni pristup i opće gramatičke kategorije afrazijskih jezika. Faze egipatskoga jezika: od staroegipatskoga do koptskoga. Rekonstrukcija srednjoegipatskih vokala i koptska dokazna građa.
3. Srednjoegipatski rod i broj. Pridjevi kao modifikatori i predikati: nominalne rečenice. Uvod u pokazne zamjenice.
4. Uvod u zamjenički sustav srednjoegipatskoga jezika: sufiksne, objektne i emfatičke zamjenice. Izražavanje posvojnosti sa sufiksним zamjenicama. Jednostavne nominalne rečenice. Red riječi i uvod u sintaksu.
5. Uvod u srednjoegipatski glagolski sustav. Present: *sdm.f.* Perfekt. Verbalni predikati. Prijedlozi. Dativni objekti. Redoslijed riječi i sintaktičke kategorije.
6. Vježba stečenoga gradiva: prevođenje tekstova. Prva pismena provjera.
7. Veznici i sintaktičke osobitosti. Honorifička transpozicija. Kraljevska imena, invokacije i uzorci tekstova.
8. Pseudoverbalne konstrukcije: futur. Direktni i indirektni genitiv: status constructus i izražavanje posvojnosti. Pregled pokaznih i upitnih zamjenica.
9. Napredna sintaksa. Pasiv i relativne zamjenice. Uvod u kasnoegipatska obilježja.
10. Relativna forma. Participi. Sintaktičke osobitosti uz zavisnosložene rečenice. Uvod u glagolske vrste.
11. Brojevi. Konjunktiv i prospektiv. Adverbne i verbalne konstrukcije.
12. Kasnoegipatske, demotske i koptske osobitosti. Analiza fragmenata srednjoegipatskih tekstova i usporedba s novoegipatskim tekstovima.
13. Otklon od srednjoegipatske gramatike u prijepisima. Primjena napredne sintakse pri prevođenju tekstova.
14. Druga pismena provjera.
15. Završne napomene i priprema za ispit.

Obavezna literatura

Izbor između dvaju bibliografskih modula:

1. Allen, J.P. (2010): *Middle Egyptian: An Introduction to the Language and Culture of Hieroglyphs* (2nd edition). Cambridge: Cambridge University Press.
  2. Faulkner, Raymond (1982) [1894]: *A Concise Dictionary of Middle Egyptian*. Oxford: Griffith
-
1. Šekrst, Kristina i Igor Uranić (2014): *Staroegipatski jezik: gramatika, pismo i lingvistički uvod*. Zagreb: Školska knjiga.
  2. Materijali s kolegija i prevedeni tekstovi. Sva će obavezna literatura i materijali s kolegija biti podijeljeni studentima u elektroničkome obliku na nastavi, a po potrebi i u pisanim medijima.

Dopunska literatura

Uvodi

1. Betrò, Maria Carmela (1996): *Hieroglyphics: The Writings of Ancient Egypt*. New York: Abbeville Press.
2. Buck, Adriaan de (1982) [1948]: *Egyptian Readingbook: Exercises and Middle Egyptian Texts*. Leiden: Nederlands Instituut voor het Nabije Ooste.
3. Loprieno, Antonio (1995). *Ancient Egyptian: A Linguistic Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.

Gramatike

1. Englund, Gertie (1995): *Middle Egyptian – An Introduction*. Stockholm: Tryckeri Balder AB.
2. Gardiner, Alan (1994): *Egyptian Grammar: Being an Introduction to the Study of Hieroglyphs*. Oxford: Ashmolean Institute.
3. Hoch, James (1996): *Middle Egyptian Grammar*. Mississauga: Benben Publications.

Rječnici

1. Erman, Adolf and Hermann Grapow (1950) [1926]: *Wörterbuch der aegyptischen Sprache*. Leipzig: J. C. Hinrichs.
2. Hannig, Rainer (1995): *Grosses Handwörterbuch Ägyptisch-Deutsch: die Sprache der Pharaonen*. Mainz: Philipp von Zabern.

Internetski resursi

1. Erman and Grapow: <http://www.egyptology.ru/lang.htm#Woerterbuch>
2. Thesaurus Linguae Aegyptiae: <http://aaew2.bbaw.de/tla/>
3. Hieroglyphs.net: <http://hieroglyphs.net>
4. JSesh: <http://jsesh.genherkhopeshef.org/>